CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
юридичний факультет

Кафедра процесуального права

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан юридичного факультету
проф. Віталій ГОРДЄЄВ
"__" вересня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ АДВОКАТУРИ
вибіркова

Освітньо-професійна програма Право

Спеціальність D8 Право

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

юридичний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Європейські стандарти адвокатури** складена відповідно до освітньо-професійної програми «Право», підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 Право, галузі спеціальності D Бізнес, адміністрування та право.

Розробники: завідувач кафедри процесуального права, к.ю.н, доцент Паскар Ауріка Лазорівна,

доцент кафедри процесуального права, кандидат юридичних наук, доцент Остафійчук Людмила Аурелівна,

доцент кафедри процесуального права, кандидат юридичних наук, доцент Бутирська Ірина Анатоліївна,

асистент кафедри процесуального права Мойсей Георгій Георгійович

Викладачі, що забезпечують читання даної навчальної дисципліни:

завідувач кафедри процесуального права, к.ю.н, доцент Паскар Ауріка Лазорівна,

доцент кафедри процесуального права, кандидат юридичних наук, доцент Остафійчук Людмила Аурелівна,

доцент кафедри процесуального права, кандидат юридичних наук, доцент Бутирська Ірина Анатоліївна,

асистент кафедри процесуального права Мойсей Георгій Георгійович

Затверджено на засіданні кафедри процесуального права
Протокол № 1 від «26» серпня 2026 року

Завідувач кафедри процесуального права _____ **к.ю.н., доц. Ауріка ПАСКАР**

Схвалено методичною радою юридичного факультету

Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ **PhD, ас. Лаура БЗОВА**

Мета навчальної дисципліни «Європейські стандарти адвокатури» є підвищення обізнаності студентів правничих спеціальностей щодо сутності та особливостей проявів європейських стандартів адвокатури, вироблення когнітивних вмінь у предметній області європейських стандартів адвокатури та практичних навиків розпізнавання стандартів регулювання статусу адвоката в Європейському Союзі.

Призначенням навчальної дисципліни «Європейські стандарти адвокатури» є отримання знань про природу, значення та функцій європейських стандартів адвокатури в умовах інтеграції України до Європейського Союзу. Завдання навчальної дисципліни «Європейські стандарти адвокатури» полягають у набутті студентами наукових знань про концептуальні підходи до розуміння європейських стандартів професійної діяльності адвокатами практичних умінь і навичок у цій сфері.

Пререквізити: є дисципліни «Міжнародне публічне право», «Право Європейського Союзу» та «Порівняльне процесуальне право», вивчення яких забезпечує здобувачам необхідний рівень знань про організацію та функціонування інституту адвокатури в Україні, основи міжнародно-правового регулювання правничої діяльності, правову систему Європейського Союзу, а також навички порівняльно-правового аналізу, що є підґрунтям для глибокого опанування європейських стандартів адвокатської професії.

Результати навчання:

а) загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК10. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.
ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо.
ЗК 12. Здатність цінувати та поважати різноманіття та полікультурності.
ЗК 13. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК 14. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

б) фахові компетентності спеціальності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв’язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.
СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.
СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.
СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.
СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також знання практики їх застосування.
СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.
СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.
СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.
СК 16. Здатність до порівняльно-правового аналізу моделей судочинства, процесуальних інститутів і механізмів захисту прав в Україні та Європейському Союзі.

в) програмні результати навчання:
РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.
РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.
РН 3. Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.
РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.
РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.
РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати й обґрунтувати варіанти їх розв'язання.
РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.
РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.
РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.
РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв’язок правової системи України з правовою системою Ради Європи та Європейського Союзу.
РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.
РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
РН 15. Мати практичні навички розв’язання проблем, пов’язаних з реалізацією процесуальних функцій суб’єктів правозастосування.
РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв’язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.
РН18. Використовувати результати порівняльно-правового аналізу процесуальних систем України та Європейського Союзу для формування правової позиції, підготовки процесуальних документів і захисту прав та інтересів учасників судового процесу.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	3	90	14	14	н/п	н/п	62	н/п	залік
Заочна	1	2	3	90	4	4	н/п	н/п	82	н/п	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин										
	денна форма					Заочна форма					
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
		лек	пр	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Світоглядні, теоретичні та позитивні джерела, природа і зміст європейських стандартів адвокатури											
Тема 1. Вступ: поняття, природа європейських стандартів адвокатури.	13	2	2	н/п	9	13	1	1	н/п	н/п	11
Тема 2. Закріплення європейських стандартів адвокатури у праві Європейського Союзу.	13	2	2	н/п	9	13	н/п	1	н/п	н/п	12
Тема 3. Стандартизація адвокатської діяльності за європейськими зразками.	13	2	2	н/п	9	13	1		н/п	н/п	12
Разом за ЗМ1	39	6	6	н/п	27	39	2	2	н/п	н/п	35
Змістовий модуль 2. Європейська практика регулювання правового статусу адвоката											

Тема 4. Європейські стандарти гарантій професійної діяльності адвоката.	13	2	2	н/п	9	13	1	н/п	н/п	н/п	12
Тема 5. Європейські стандарти юридичної відповідальності адвоката.	13	2	2	н/п	9	13	н/п	1	н/п	н/п	12
Тема 6. Європейські стандарти етики професійних відносин адвоката	13	2	2	н/п	9	13	1	н/п	н/п	н/п	12
Тема 7. Європейські стандарти гонорарної політики адвоката.	12	2	2	н/п	8	12	н/п	1	н/п	н/п	11
Разом за ЗМ1	51	8	8	н/п	35	51	2	2	н/п	н/п	47
Усього годин	90	14	14	н/п	62	90	4	4	н/п	н/п	82

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ п/п	Назва теми з основними питаннями
1.	**Тема 1. Вступ: поняття, природа європейських стандартів адвокатури.** 1. Адвокатура та її місце в суспільстві згідно з нормами міжнародного права. 2. Міжнародні стандарти адвокатури: поняття, система, класифікація. 3. Історичні умови формування європейських стандартів адвокатури. 4. Поняття, суть і призначення європейських стандартів адвокатури. 5. Основні європейські стандарти адвокатської діяльності
2.	**Тема 2. Закріплення європейських стандартів адвокатури у праві Європейського Союзу.** 1. Поняття та класифікація джерел стандартів професійної діяльності адвокатів. 2. Міжнародно- правові акти, що регламентують організацію та здійснення професійної адвокатської діяльності. 3. Акти міжнародних та європейських професійних правничих асоціацій, які стосуються адвокатської професії. 4. Прецедентна судова практика міжнародних та європейських судів щодо стандартів професійної адвокатської діяльності. 5. Акти національного права, які врегульовують організацію та професійну діяльність адвокатів. 6. Роль національних звичаїв і традицій у формуванні стандартів адвокатської професії.
3.	**Тема 3. Стандартизація адвокатської діяльності за європейськими зразками.** 1. Поняття та загальна характеристика європейських стандартів організації та діяльності інституту адвокатури. 2. Сутність основних принципів адвокатської діяльності, закріплених у міжнародних правових актах.

	3. Міжнародні стандарти організації та діяльності інституту адвокатури у рішеннях ЄСПЛ.
4.	**Тема 4. Європейські стандарти гарантій професійної діяльності адвоката.** 1. Поняття та функції гарантій адвокатської діяльності. 2. Предмет і ознаки європейських гарантій професійної діяльності адвоката. 3. Суб'єкти реалізації та дотримання стандартів гарантій професійної д іяльності адвокатів.
5.	**Тема 5. Європейські стандарти юридичної відповідальності адвоката.** 1. Суть і види юридичної відповідальності адвокатів. 2. Міжнародно-правові стандарти притягнення адвокатів до юридичної відповідальності. 3. Стандарти кримінальної відповідальність адвоката.
6.	**Тема 6. Європейські стандарти етики професійних відносин адвоката.** 1. Поняття та роль етичних стандартів професійної поведінки адвокатів. 2. Історичні аспекти зародження та формування міжнародних і європейських стандартів адвокатської етики. 3. Класифікація та загальна характеристика джерел етичних стандартів професійної поведінки адвокатів.
7.	**Тема 7. Європейські стандарти гонорарної політики адвоката.** 1. Європейські стандарти щодо порядку й особливостей оплати адвокатських послуг. 2. Гонорар адвоката: поняття, суть і види. 3. Стандарти визначення розміру адвокатського гонорару. 4. Принцип справедливого ставлення до клієнта у питаннях гонорару. 5. Критерії обґрунтованості та розумності адвокатської винагороди. 6. Засади встановлення та виплати «гонорару успіху».

Тематика практичних занять з переліком питань

№ п/п	Назва теми з основними питаннями
1.	**Тема 1. Вступ: поняття, природа європейських стандартів адвокатури** 1. Охарактеризувати інститут адвокатури та її місце в суспільстві згідно з нормами міжнародного права. 2. Розкрити міжнародні стандарти адвокатури: поняття, систему, класифікацію. 3. Окреслити історичні умови формування європейських стандартів адвокатури. 4. Визначити поняття та суть європейських стандартів адвокатури. 5. Розкрити призначення європейських стандартів адвокатури. 6. Установити основні європейські стандарти адвокатської діяльності. 7. Підготувати есе «Роль європейських стандартів адвокатури».
2.	**Тема 2. Закріплення європейських стандартів адвокатури у праві Європейського Союзу** 1. Визначити поняття «джерела стандартів професійної діяльності адвокатів» 2. Розкрити основні підстави класифікації європейських стандартів адвокатури. 3. Здійснити характеристику основних джерел європейських стандартів адвокатської діяльності. 4. Розкрити зміст основних міжнародно-правових актів, які регламентують організацію та здійснення професійної адвокатської діяльності. 5. Охарактеризувати акти міжнародних і європейських професійних правничих асоціацій, які стосуються адвокатської професії. 6. Встановити роль прецедентної судової практики міжнародних та європейських судів щодо стандартів професійної адвокатської діяльності. 7. Встановити акти національного права, що врегульовують організацію та професійну діяльність адвокатів.

3.	**Тема 3. Стандартизація адвокатської діяльності за європейськими зразками** 1. Розкрити поняття та суть європейських стандартів організації та діяльності інституту адвокатури. 2. Надати загальну характеристика основних європейських стандартів організації та діяльності адвокатури. 3. Установити суть основних принципів адвокатської діяльності, закріплених у міжнародних правових актах. 4. З'ясувати основні засади транскордонної діяльності адвокатів. 5. Визначити міжнародні стандарти організації та діяльності інституту адвокатури у рішеннях ЄСПЛ. 6. Проаналізувати рішення Європейського Суду з прав людини у справі Лекавічієне проти Литви в частині встановлення стандартів адвокатської діяльності.
4.	**Тема 4. Європейські стандарти гарантій професійної діяльності адвоката** 1. Визначити поняття та розкрити суть гарантій адвокатської діяльності. 2. Установити функції європейських стандартів гарантій професійної діяльності адвоката. 3. Розкрити предмет і ознаки європейських гарантій професійної діяльності адвоката. 4. Охарактеризувати основні суб'єкти реалізації та дотримання стандартів гарантій професійної діяльності адвокатів. 5. Описати систему та види правових гарантій діяльності адвокатів. 6. Проаналізувати ключові рішення ЄСПЛ щодо гарантій професійної адвокатської діяльності. 7. Підготувати презентацію «Діяльність Європейського суду з прав людини щодо встановлення гарантій професійної адвокатської діяльності». 8. Підібрати, проаналізувати та прорецензувати одне рішення Європейського суду з прав людини, в якому встановлюються гарантії адвокатської діяльності.
5.	**Тема 5. Європейські стандарти юридичної відповідальності адвоката** 1. Розкрити суть юридичної відповідальності адвокатів. 2. Охарактеризувати основні види відповідальності адвокатів. 3. Визначити міжнародно-правові стандарти притягнення адвокатів до юридичної відповідальності. 4. Сформулювати стандарти кримінальної відповідальності адвоката. 5. Визначити поняття та роль дисциплінарної відповідальності адвоката. 6. Установити підстави та порядок притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності. 7. Сформулювати поняття та суть адміністративної відповідальність адвоката. 8. Викласти європейські стандарти цивільно-правової відповідальності адвоката за шкоду, вчинену клієнту. 9. Підібрати й охарактеризувати одне рішення КДКА України щодо притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності на предмет дотримання європейських стандартів притягнення адвоката до даного виду відповідальності.

6.	**Тема 6. Європейські стандарти етики професійних відносин адвоката** 1. Визначити поняття та роль етичних стандартів професійної поведінки адвокатів. 2. Проаналізувати історичні аспекти зародження та формування міжнародних та європейських стандартів адвокатської етики. 3. Здійснити класифікацію та надати загальну характеристику джерел етичних стандартів професійної поведінки адвокатів. 4. Розкрити сутність та зміст основних загальновизнаних етичних стандартів професійної поведінки адвокатів. 5. Здійснити порівняльну характеристику етичних стандартів професійної поведінки адвокатів в окремих країнах Європейського Союзу. 6. Підібрати, проаналізувати і рецензувати одну наукову статтю з питань дослідження європейських стандартів етики професійних відносин адвокатів. 7. Скласти порівняльну таблицю основних європейських і вітчизняних етичних вимог до професійної поведінки адвоката. 8. Написати доповідь «Етика професійної поведінки адвоката».
7.	**Тема 7. Європейські стандарти гонорарної політики адвоката** 1. Визначити основні європейські стандарти порядку та особливостей оплати адвокатських послуг. 2. Розкрити поняття, суть і призначення гонорару адвоката. 3. Охарактеризувати основні види адвокатського гонорару. 4. Проаналізувати стандарти визначення розміру адвокатського гонорару. 5. Установити зміст принципу справедливого ставлення до клієнта у питаннях гонорару. 6. Розглянути критерії обґрунтованості та розумності адвокатської винагороди. 7. Обговорити основні засади встановлення та виплати «гонорару успіху». 8. Скласти фабулу справи, розробити алгоритм дій адвоката, встановити розмір потенційного гонорару у цій справі та обґрунтувати його розмір. 9. Написати есе «Законодавчі та практичні аспекти допустимості встановлення та виплати гонорару успіху».

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год. денна	К-сть год. заочна
1	**Тема 1.** Вступ: поняття, природа європейських стандартів адвокатури.	1. Охарактеризувати поняття та основні ознаки європейських стандартів адвокатури. 2. Проаналізувати основні принципи європейських стандартів адвокатської діяльності. 3. Дослідити значення європейських стандартів для розвитку адвокатури в Україні.	9	11
2	**Тема 2.** Закріплення європейських стандартів адвокатури у праві Європейського Союзу.	1. Проаналізувати нормативно-правові акти Європейського Союзу, у яких закріплено стандарти адвокатської діяльності. 2. Охарактеризувати особливості правового регулювання адвокатської діяльності в Європейському Союзі. 3. Дослідити процес адаптації законодавства України у сфері адвокатури до європейських стандартів.	9	12
3	**Тема 3.** Стандартизація адвокатської діяльності за	1. Охарактеризувати основні напрями стандартизації адвокатської діяльності в європейських державах. 2. Проаналізувати європейські стандарти професійної етики адвоката.	9	12

	європейськими зразками.	3. Порівняти стандарти адвокатської діяльності в Україні та одній із держав Європейського Союзу. Опрацювання Кодексу поведінки представників сторін у провадженні перед ЄСПЛ.		
4	**Тема 4.** Європейські стандарти гарантій професійної діяльності адвоката.	1. Охарактеризувати європейські стандарти забезпечення незалежності адвоката. 2. Проаналізувати гарантії дотримання адвокатської таємниці та конфіденційності спілкування адвоката з клієнтом. 3. Дослідити механізми захисту адвоката від незаконного втручання у професійну діяльність.	9	12
5	**Тема 5.** Європейські стандарти юридичної відповідальності адвоката.	1. Охарактеризувати основні види юридичної відповідальності адвоката відповідно до європейських стандартів. 2. Проаналізувати підстави та порядок притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. 3. Дослідити принцип пропорційності під час застосування заходів відповідальності до адвоката.	9	12
6	**Тема 6.** Європейські стандарти етики професійних відносин адвоката.	1. Проаналізувати гарантії прав адвоката під час здійснення дисциплінарного провадження. 2. Порівняти порядок дисциплінарної відповідальності адвокатів в Україні та одній із європейських держав. 3. Дослідити порядок оскарження рішень дисциплінарних органів адвокатури відповідно до європейських стандартів.	9	12
7	**Тема 7.** Європейські стандарти гонорарної політики адвоката.	1. Охарактеризувати основні європейські принципи визначення та сплати адвокатського гонорару. 2. Проаналізувати критерії визначення справедливого, розумного та обґрунтованого гонорару адвоката. 3. Порівняти підходи до регулювання адвокатського гонорару в Україні та одній із держав Європейського Союзу.	8	11

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Критерії оцінювання самостійної роботи передбачають перевірку повноти, самостійності та якості опрацювання матеріалу (підготовка презентацій і доповідей, вирішення казусів і кейсів, ведення опорних конспектів лекцій, складання словників термінів, есе, дайджестів, конспектів першоджерел тощо): 2 бали отримують студенти, які в повному обсязі творчо опрацювали всі питання теми, вільно володіють матеріалом, вміють виокремлювати основні положення з різних джерел, структурно їх об’єднувати, аналізувати та формулювати обґрунтовані узагальнюючі висновки; 1 бал нараховується за часткове опрацювання, відсутність глибокого аналізу чи узагальнень, а також за неповне або поверхневе виконання завдань.

Методи навчання

У навчальному процесі дисципліни «Європейські стандарти адвокатури» використовуються методи, спрямовані на формування професійної компетентності та практичних умінь студентів. До методів формування компетентності належать розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, ілюстрація та візуалізація складних процесів, а також аналіз прикладів судової практики. Для розвитку практичних умінь застосовуються розв’язування задач, виконання практичних завдань, складання схем і таблиць, підготовка та захист презентацій, аналіз нормативних документів та моделювання процесуальних дій у різних категоріях адміністративних справ.

Система контролю та оцінювання

- ***методи контролю:*** кумулятивний метод: 50 % майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент набирає методом додавання балів, одержаних ним на кожному практичному занятті. Ще 50 % майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент набирає за результатами складання заліку;
- ***форми контролю:*** *поточний контроль* проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання індивідуальних завдань шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, бліц-опитування; письмових самостійних робіт (есе, рефератів, написання тематичних глосаріїв тощо); виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань; розв'язання кейсів з практичних завдань та задач-казусів; аналізу та обґрунтування (чи заперечення) судових рішень; взаємоконтролю студентів у парах та малих групах тощо; *підсумковий контроль* – залік, який максимально оцінюється у 50 балів і складається з усної відповіді.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Усний виступ та виконання письмового завдання, під час практичного заняття, тестування з теми практичного заняття	Критерії оцінювання
5 балів	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4 бали	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
3 бали	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2 бали	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1 бал	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0 балів	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання знань студентів

Максимальна кількість балів Залік 50 балів	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	**Критерії оцінювання знань студентів**
Зараховано 45-50	**A** (90-100)	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, аргументовано його викладає під час усної та письмової відповідей. Наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу. Здатний розв'язувати ускладнені кейси (казуси), завдання та вміє використовувати при цьому належним чином нормативну базу, судову практику (вітчизняну та європейську). Володіє відповідною науково-правовою термінологією. Показав високий рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Зараховано **39-44**	**B** (80-89)	Студент достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних та письмових відповідей. На достатньому рівні володіє відповідною науково-правовою термінологією. Проте, під час усної відповіді, вирішення практичних завдань, казусів інколи не вистачає аргументації, послідовності у викладі матеріалу. Допускається окремих несуттєвих неточностей та незначних помилок. Показав достатній рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Зараховано **33-38**	**C** (70-79)	Студент демонструє загалом добрі знання навчального матеріалу. Під час усних та письмових відповідей робить помітні помилки, неточності. Не вміє робити певні узагальнення та висновки. Може самостійно розв'язувати стандартні, типові кейси (казуси), завдання, що не потребують детального аналізу нормативно-правових актів та судової практики. Частково володіє відповідною науково-правовою термінологією. Показав базовий рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Зараховано **27-32**	**D** (60-69)	Студент демонструє посередні знання навчального матеріалу, викладає його основний зміст, але без глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування, аргументації та використання усіх необхідних нормативно-правових актів та основної літератури. Під час усних і письмових відповідей допускається суттєвих неточностей та помилок, внаслідок чого відповідь є неповною. В мінімальному обсязі опрацьовує рекомендовану літературу. Може самостійно розв'язувати кейси (казуси), завдання низького рівня складності. Володіє лише базовою науково-правовою термінологією. Показав посередній рівень розвитку навичок самостійного мислення і

		викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Зараховано **21-26**	**E** (50-59)	Студент демонструє мінімальний рівень знань навчального матеріалу. Під час усних та письмових відповідей узагальнення та висновки відсутні, не орієнтується в базових для навчального курсу нормативно-правових актах. Може самостійно розв'язати найпростіші, типові казуси (кейси), завдання за зразком. В мінімальному обсязі опрацьовує основну літературу. Володіє лише базовою науково-правовою термінологією. Показав досить низький рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Незараховано **16-20**	**Fx** (35-49)	Студент не засвоїв навчальний матеріал курсу, дає неправильні відповіді на більшість поставлених теоретичних, практичних запитань. Під час усної та письмової відповідей демонструє елементарну, фрагментарну обізнаність з правових питань. У відповіді цілком відсутня самостійність, лише за допомогою викладача може сформулювати основні положення курсу. Володіє лише незначною частиною базової науково-правової термінології. Не може самостійно розв'язати найпростіші, типові казуси (кейси), завдання. Рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики – примітивний.
Незараховано **0-15**	**F** (1-34)	Студент не засвоїв навчальний матеріал з курсу, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні запитання та пасивно поводить себе на практичних заняттях. Володіє лише окремими основними правовими термінами. Не вміє розв'язувати найпростіші типові казуси (кейси), завдання. Не проявляє навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)							Кількість балів (залікова/екзаменаційна робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2					
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	50	100
8	7	7	7	6	6	6		

Т1, Т2 ... Т7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**

Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Поняття, сутність та місце адвокатури в демократичному суспільстві згідно з міжнародним правом.
2. Історичні умови формування європейських стандартів адвокатури.
3. Основні джерела міжнародних та європейських стандартів адвокатської діяльності.
4. Система та класифікація європейських стандартів адвокатури.
5. Призначення та роль європейських стандартів адвокатури у захисті прав людини.
6. Основні стандарти адвокатської діяльності, закріплені в актах міжнародних організацій.
7. Правове закріплення європейських стандартів адвокатури у праві Європейського Союзу.
8. Акти міжнародних і європейських професійних асоціацій, що регламентують діяльність адвокатів.
9. Роль прецедентної практики ЄСПЛ та інших міжнародних судів у формуванні стандартів адвокатської діяльності.
10. Європейські стандарти організації та діяльності інституту адвокатури.
11. Принципи адвокатської діяльності, закріплені у міжнародних правових актах.
12. Засади транскордонної діяльності адвокатів у Європейському Союзі.
13. Рішення ЄСПЛ як джерело міжнародних стандартів адвокатської професії.
14. Поняття та суть гарантій професійної діяльності адвокатів.
15. Основні функції європейських стандартів гарантій адвокатської діяльності.
16. Суб'єкти реалізації та дотримання гарантій адвокатської діяльності.
17. Види правових гарантій професійної діяльності адвокатів.
18. Практика ЄСПЛ щодо забезпечення гарантій адвокатської діяльності.
19. Поняття, суть та види юридичної відповідальності адвокатів.
20. Європейські стандарти притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності.
21. Стандарти кримінальної, адміністративної та цивільно-правової відповідальності адвокатів.
22. Дисциплінарна практика КДКА України у світлі європейських стандартів відповідальності адвокатів.
23. Поняття та роль етичних стандартів адвокатської діяльності.
24. Джерела європейських стандартів адвокатської етики.
25. Порівняльна характеристика етичних вимог до адвокатів у країнах ЄС.
26. Європейські та національні етичні вимоги до професійної поведінки адвокатів: спільне й відмінне.
27. Основні європейські стандарти оплати адвокатських послуг.
28. Призначення та правова природа гонорару адвоката.

29. Стандарти визначення розміру адвокатської винагороди та принцип справедливого ставлення до клієнта.
30. Допустимість і правове регулювання «гонорару успіху» у європейській практиці.

Зарахування результатів неформальної освіти

Зарахування результатів неформальної освіти здійснюється на основі Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти - https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity.

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані у формальній освіті з дисципліни «Європейські стандарти адвокатури», можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни, під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, літніх школах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом і т. д.) (наприклад, HELP, Prometeus, https://prometheus.org.ua/, Український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів).

Рекомендована література

- **основна:**

1. Паскар А. Л., Щербанюк О. В. Європейські стандарти адвокатури : навч.-метод. посіб. Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2021. 79 с.
2. Щепанюк Ю. Вплив європейських стандартів адвокатури на національне законодавство у сфері адвокатської діяльності. Актуальні проблеми правознавства. 2024. № 2. С. 41–45.
3. Кобзєва Т. А., Зуєнко К. Є. Адвокатура в контексті євроінтеграції України: відповідність стандартам ЄС. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. № 4. Ч. 3. С. 330–337. DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.04.3.47.
4. Плотнікова М. В., Швагер О. А. Забезпечення свободи вираження поглядів адвокатів у контексті реалізації європейських стандартів права на доступ до правосуддя. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. Т. 3, № 6, ч. 3. С. 309–316. DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.3.47.
5. Вересюк О. В. Захист адвокатської діяльності у світлі європейських стандартів. Прикарпатський юридичний вісник. 2025. Вип. 6 (65). С. 67–71. DOI: https://doi.org/10.32782/pyuv.v6.2025.13.

- **додаткова:**

1. Адвокатура України: підручник. У 2 кн. Кн. 1. Організація адвокатури (з практикумом). За заг. ред. С. Я. Фурси та Н. М. Бакаянової. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ: Алерта, 2016. 864 с.
2. Бакаянова Н. М. Основи адвокатури: функціональні та організаційні аспекти: монографія. НУ ОЮА. Одеса : Юридична література, 2017. 357 с.
3. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : автореф. д-ра юрид. наук : 12.00.10. Київ, 2019. 36 с.
4. Вільчик Т.Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України : дис. … д-ра юрид. наук : 12.00.10. Харків, 2016. 490 с.
5. Гончаренко В. С. Правовий статус іноземного адвоката в Україні : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.10. Київ, 2019. 19 с.

6. Діхтярь А.В., Овчаренко О.М. Адвокатська етика у соціальних мережах. *Порівняльно- аналітичне право.* 2020. № 1. С. 612–617.
7. Святоцька В.О. Стандарти організації та професійної діяльності адвокатури: пррівняльно-правове дослідження : монографія. Київ : Ін Юре, 2019. 477 с.
8. Храпенко О. О. Конвенція про захист професії адвоката: перспективи для України. *Актуальні проблеми судового права* : матеріали X міжнар. наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.). Харків : Право, 2025. С. 142–146. ISBN 978-617-8612-04-7.
9. Щербанюк О.В. Європейські стандарти доступу до адвокатської діяльності. *Право України.* 2019. № 12. С. 70-83.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Верховної Ради України: https://rada.gov.ua/
2. Сайт Міністерства юстиції України: https://minjust.gov.ua/
3. Сайт Європейського суду з прав людини: https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c
4. Сайт Конституційного Суду України: http://www.ccu.gov.ua/
5. Сайт Верховного Суду: https://supreme.court.gov.ua/supreme/
6. Сайт Національної асоціації адвокатів України https://unba.org.ua/rau
7. Єдиний державний реєстр судових рішень http://www.reyestr.court.gov.ua/

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.